

MUSZTRA
PANCERNO-MOTOROWA

Smoląg
PPK-2 - PPK

**MUSZTRA
PANCERNO-MOTOROWA**

Smoląg
ppk - pług

zbiory zdigitalizowane

CBW
WARSZAWA

www.cbw.pl

015214X

11.	Czołgi	..	..	..	..	..	..	..	12
12.	Samochody (panc., osob., cięż. i ciągniki)	..	..	..	..	..	..	..	13
13.	Motocykle	..	..	..	..	..	..	..	13

Szyki Luźne

14.	Czołgi	13
15.	Samochody pancerne	16
16.	Motocykle, ciągniki i samochody przewożowe	16

II

ROZDZIAŁ IV

Batalion—Szyki Zwarte

17.	Czołgi	16
18.	Samochody pancerne	17
19.	Motocykle	17

Szyki Luźne

20.	Czołgi	18
21.	Samochody pancerne	19
22.	Motocykle, ciągniki i samochody przewożowe	19
23.	Szyki zwarte i luźne pułku	20

ROZDZIAŁ V

Podawanie Komend, Rozkazów, Znaków i Sygnałów

24.	Sposoby	20
-----	-----------------	----

Tablice

I.	Znaki ręką (dźwiękiem, światłem latarki)	21
II.	Znaki ręką dla porozumiewania się załóg wewnątrz wozów	28

I

WSTĘP

- By manewrować sprzętem tak, jak to ma miejsce w rzeczywistości — czyli na podstawie krótkich rozkazów radiowych, trzeba ustalić wewnątrz plutonów wzajemne położenie pododdziałów w stosunku do siebie oraz wewnątrz pododdziałów wzajemne położenie poszczególnych pojazdów.
- Należy stale uczyć oddziały szyków regulaminowych oraz doprowadzić do tego, by były one zrozumiałe dla wszystkich żołnierzy. Ćwiczenie tych szyków jest musztrą i w swych początkowych etapach wymaga dokładności w stosowaniu odstępów i odległości.
- Szyki bojowe oparte są na szykach ćwiczebnych. Różnica polega na tym, że nie zachowuje się sztywnej regularności, za wyjątkiem natarcia nocnego lub przeprowadzonego przy sztucznym zaciemnianiu. Różnica ta jest istotna, ponieważ szyk regularny ułatwiłby zadanie nieprzyjacielskiej broni przeciwpancernej.
- Dowódca podaje w czasie musztry odległości i odstępy, biorąc za podstawę swoich rozkazów długość pojazdu. Odstępy i odległości pomiędzy pojazdami mierzy się między wewnętrznymi skrajami pojazdów i określa się je jako następujące:

— Małe (parkowe)	— 1	długość	— 5,5 m.
— Podwójne skrócone	— 2	„	— 11 m.
— Skrócone	— 4	„	— 23 m.
— Normalne	— 8	„	— 46 m.
— Podwójne	— 16	„	— 92 m.

Dowódca, podając odległości i odstępy, wziąć musi pod uwagę obszar jaki ma do dyspozycji.

Pomiędzy plutonami stosuje się odstępy i odległości co najmniej dwa razy większe, jak pomiędzy pojedynczymi wozami. Dla kompanii odległości i odstępy są znowu podwójne w stosunku do stosowanych między plutonami.

- W czasie ruchu w terenie lub w toku bitwy, dowódca zwykle podaje odstępy i odległości pomiędzy pododdziałami, natomiast odstępy i odległości wewnątrz tych pododdziałów zostaną zarządzone przez ich własnych dowódców. Najistotniejszą rzeczą jest to, by dowódca dał swym podwładnym dostatecznie miejsca dla swobodnego manewrowania.

Ogólnie można przyjąć, że pojedyncze czołgi w ramach plutonu w walce działają w odległości od 50 do 100 metrów od swych sąsiadów. Odległości pomiędzy plutonami są dwa razy większe, a kompanie działają w przybliżeniu w odległości 200 do 400 metrów od siebie.

- Do czasu, gdy na skutek ustalenia i przydziału ściśle określonych typów sprzętu zostaną opracowane szczegółowe regulaminy musztry, poszczególni dowódcy ustalą zgodnie z niniejszym regulaminem szczegóły musztry dla posiadanego sprzętu.

ROZDZIAŁ I

MUSZTRA ZAŁOGI POJEDYŃCZEGO WOZU

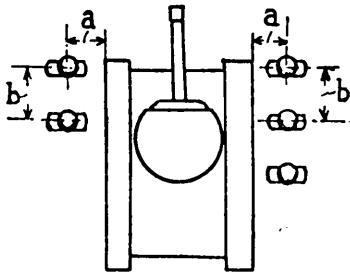
1. Czołgi.

„*Przy wozach (wozie) — zbiórka*“.

Na komendę „— przy wozie (wozach) zbiórka“ — załoga ustawia się w postawie zasadniczej w ten sposób, aby na komendę „do wozów (wozu)“ — jak najszybciej zająć swoje miejsce w czołgu. Po ustawieniu się, wyrównaniu i pokryciu — spoczywa.

W zapowiedzi komendy dowódca podaje załodze (załogom) sposób ustawienia się zależnie od typu czołga, miejsca i szyku zbiórki.

- a) *Po obu stronach czołga*, „przy wozie (wozach) zbiórka“: wówczas dowódca i kierowca stają jako pierwsi na wysokości przedniego koła (napędzającego względnie napinającego — zależnie od typu czołga), w odstępnie jednego kroku, reszta załogi ustawia się w rzędzie za nimi, po stronach z których zainteresowani mogą jak najszybciej zająć miejsca w czołgu.

- b) „*Po lewej (prawej) stronie czołga*, przy wozie (wozach) — zbiórka“ — wówczas dowódca staje jako pierwszy na wysokości przedniego koła (napędzającego względnie napinającego — zależnie od typu czołga) w odstępnie 1/2 kroku, reszta załogi ustawia się za nim w rzędzie w kolejności: kierowca, strzelec, ładowniczy, strzelec przedni.
- c) „*Przed wozem (wozami) — zbiórka*“ — wówczas dowódca staje na prawym skrzydle, dwa kroki przed prawą gaśnicą, reszta załogi ustawia się w szeregu w lewo od dowódcy w kolejności: kierowca, strzelec, ładowniczy, strzelec przedni.

Uwaga: ustawienie się jak pod pkt. b i c będzie wskazane przede wszystkim, gdy czołgi stają w kolumnie na wąskiej drodze.

„*Silniki w ruch*“.

Na rozkaz „silniki w ruch“ — kierowca robi zwrot do czołga, zajmuje miejsce przy kierownicy, uruchamia silnik i, pozostając w czołgu, melduje dowódcy czołga głosem lub znakiem ręką „gotów“.

W tym czasie dowódca, o ile nie pomaga kierowcy przy uruchamianiu silnika, robi zwrot w kierunku kierowcy i staje na „spocznij“.

Po odebraniu meldunku (znaku) od kierowcy, że silnik pracuje w porządku, dowódca powraca do postawy jak „przy wozach zbiórka“, co jest równoznaczne z meldunkiem dla przełożonego, że „czołg jest gotów“.

Jeżeli w międzyczasie silnik zgaśnie, albo zacznie pracować wadliwie, dowódca, o ile nie pomaga kierowcy, robi ponownie zwrot w kierunku kierowcy i nie wraca do poprzedniej postawy, dopóki silnik nie zacznie pracować normalnie.

O ile załoga czołga nie może sama silnika uruchomić i żąda pomocy — wystawia chorągiewkę „uszkodzenie“.

Ze względu na oszczędzanie akumulatora, należy podczas ćwiczeń musztry w czołgu oraz gdzie to jest możliwe, zawsze uruchamiać silnik korbą. Wówczas kierowca zajmuje miejsce przy kierownicy, a korbą kręci jeden z załogi lub dowódca.

O ile dowódca czołga chce coś zameldować przełożonemu, ustawia się w postawie jak „przy wozach zbiórka“, przyjmuje postawę zasadniczą i podnosi prawą rękę pionowo w górę (jak „uwaga“) i trzyma tak długo, aż przełożony zauważy, po czym na wezwanie idzie meldować.

„*Do — wozów*“.

Na komendę „do wozów“ — załoga przyjmuje postawę zasadniczą, robi zwrot w kierunku czołga, następnie jak najszybciej wchodzi do czołga w kolejności ustalonej przez przełożonego (zależnie od rozmieszczenia wewnątrz). Jedyne w uszykowaniu „przed wozami zbiórka“ — załoga robi „w prawo zwrot“ i wchodzi do czołga.

O ile w międzyczasie silnik zgaśnie lub dla innych powodów czołg nie będzie mógł ruszyć, dowódca lub ostatni żołnierz z załogi pozostaje na zewnątrz czołga — co zwraca uwagę przełożonego, że czołg nie jest „gotów“.

Komenda „do wozów“ może być podana bez poprzedniej komendy „silniki w ruch“, wówczas załoga wchodzi do czołga, po czym może nastąpić komenda „silniki w ruch“ lub też „z wozów“.

„*Silniki — zgaś*“.

Ż — z zewnątrz czołga:

Kierowca gasi silnik, wysiada z czołga i ustawia się na swoim miejscu.

Ż — z wnętrza czołga:

Kierowca gasi silnik i wraz z pozostałą załogą pozostaje w czołgu.

„*Ż — wozów*“.

Załoga wysiada z czołga w odwrotnym porządku jak przy wsiadaniu i ustawia się:

— o ile czołg nie ruszył z miejsca — w uszykowaniu zajmowanym poprzednio na rozkaz „przy wozach zbiórka“,

— o ile czołg był w ruchu — w uszykowaniu jak na komendę „przed czołgiem (czołgami) zbiórka”.

„Zaloga (zalogi) — rozejść się”.

Komendę „zaloga (zalogi) — rozejść się”, — można podać jedynie wtedy gdy zaloga(gi) znajdują się na zewnątrz wozów.

Na zapowiedź „Zaloga(gi)” — wszyscy przyjmują postawę zasadniczą. Na hasło „Rozejść się” — robią w prawo zwrot jeśli zaloga(gi) były ustawione przed czołgiem(gami) i rozchodzą się; przy innym ustawieniu zwrot w lewo i uniku od czołga i rozchodzą się.

„Otworzyć czołg” — otwarcie czołga następuje na rozkaz „otworzyć czołg”. Czynności dla każdego typu czołga inne określa instrukcja przeglądów czołga.

„Zamknąć czołg”.

Zamknięcie czołga następuje na rozkaz „zamknąć czołg”. Czynności zalogi określa instrukcja przeglądów czołga inna dla każdego typu czołga.

2. Samochód (panc., osob., cięż. i ciągnik).

„Przy wozach — zbiórka”.

Obsługa wozu i żołnierze przewożeni ustawiają się w postawie „spocznij” w ten sposób, aby na komendę „do wozów” jak najszybciej zająć swoje miejsca. Kierowca staje na wysokości osi przedniego koła o dłoń od błotnika po stronie, gdzie jest kierownica. Z drugiej strony staje dowódca wozu (lub pomocnik kierowcy).

Zależnie od typu wozu, miejsca i szyku zbiórki oraz ilości przewożonych żołnierzy, ustawienie może być różne:

- Po obu stronach wozu.
- Po jednej stronie wozu.
- Przed wozem.
- Za wozem.

„Silniki — w ruch”.

Obsługa wozu wykonuje czynności — jak dla czołga. Żołnierze przewożeni pozostają na swoich miejscach.

„Do — wozów”.

Obsługa wozu wykonuje czynności jak dla czołga. O ile dla wejścia żołnierzy przewożonych trzeba otworzyć klapy (drzwiczki), to otwieranie i zamykanie wykonuje obsługa wozu.

„Silniki — zgas”.

Kierowca gasi silnik. Obsługa pozostaje w wozie.

„Z — wozów”.

Obsługa wykonuje czynności w odwrotnym porządku jak „do wozów”.

3. Motocykl, bez przyczepki.

„Przy wozach — zbiórka” (Motocykl na podpórkach).

Kierowca staje na wysokości osi przedniego koła z tej strony, z której znajduje się korbka rozruchowa. O ile jest drugi żołnierz przewożony, kryje on kierowcę, stając na wysokości osi tylnego koła. Obaj stają o dłoń od błotnika.

„Silniki — w ruch”.

Kierowca zwalnia motocykl z podpórki, uruchamia silnik i pozostaje na motocyklu, przy czym, po uregulowaniu pracy silnika, podnosi rękę na znak, że jest „gotów”. O ile jest żołnierz przewożony na siodelku, wówczas na rozkaz „silniki — w ruch”, pomaga kierowcy w zwolnieniu motocykla z podpórki, a po uruchomieniu silnika i zajęciu miejsca przez kierowcę na motocyklu staje znów na swoje miejsce.

„Na podpórkach silniki — w ruch”.

Kierowca uruchamia silnik z ziemi i pozostaje obok motocykla na wysokości zbiornika paliwa. (Rozkaz ten stosuje się w specjalnych okolicznościach, jak np. w celu rozgrzania lub sprawdzenia silników.)

„Do — wozów”.

Żołnierz przewożony siada na tylnym siodelku. (Jeśli silnik był uruchomiony na podpórkach, wówczas na rozkaz „do wozów” zdejmuje on motocykl z podpórki i siada po zajęciu miejsca przez kierowcę.)

„Silniki — zgas”.

Kierowca gasi silnik i pozostaje na siodelku. Żołnierz przewożony zsiada i staje jak „przy wozach zbiórka”. (Jeśli motocykl jest na podpórce wówczas kierowca gasi silnik i staje na swoim miejscu.)

„Z — wozów”.

Zsiada kierowca i przy pomocy żołnierza przewożonego stawia motocykl na podpórke, następnie obaj stają jak „przy wozach zbiórka”.

Uwaga: Jeśli komenda „z wozów” nastąpiła bez uprzedniej komendy „silniki zgas” — kierowca pozostaje na siodelku, silnik pracuje nadal.

Postawa kierowcy na motocyklu bez przyczepki.

Przed ruszeniem kierowca siedzi okrakiem na motocyklu, trzymając stopy na ziemi.

W czasie jazdy siedzi na siodelku, kolana lekko przyciśnięte do zbiornika, ciało nieco pochylone do przodu, wzrok zwrócony w kierunku jazdy, dłonie na rączkach kierownicy, ręce lekko zgięte w łokciach.

Żołnierz przewożony na siodelku ma kbk, jak „przez plecy broń”, tułów prostopadłe, rękami trzyma się za uchwyt (o ile jest), nogi oparte na podpórkach.

4. Motocykl z przyczepką.

„Przy wozach — zbiórka“.

Kierowca staje na wysokości osi przedniego koła po stronie przeciwnej od tej, gdzie jest przyczepka, żołnierz przewożony w przyczepce staje na wysokości osi koła przyczepki; obaj stają w odstępach na szerokość dłoni od błotnika. O ile jest trzeci żołnierz (przewożony na tylnym siedelku), staje on na wysokości osi tylnego koła, kryjąc kierowcę.

„Silniki — w ruch“.

Kierowca robi zwrot do motocykla, uruchamia silnik, siada na siedelko i po uregulowaniu pracy silnika podnosi rękę, że jest „gotów“. Żołnierze prze wożeni pozostają jak „przy wozach zbiórka“.

Uwaga: O ile w międzyczasie silnik zgaśnie, wówczas kierowca, o ile ma możliwość, uruchamia go nie zsiadając. Żołnierz przewożony na siedelku, o ile przeszkadza, zsiada, staje o krok za motocyklem i wsiada z powrotem po ponownym uruchomieniu silnika przez kierowcę. Żołnierz przewożony w przyczepce nie wysiada.

„Do — wozów“.

Żołnierze przewożeni wsiadają na swoje miejsca.

„Z — wozów“.

Kierowca i żołnierze przewożeni zsiadają i ustawiają się jak „przy wozach zbiórka“.

Uwaga: O ile nie było poprzednio komendy „silniki zgaś“ — kierowca pozostaje na siedelku, silnik pracuje nadal.

Postawa kierowcy na motocyklu i żołnierza w przyczepce.

Na postoju, o ile kierowca siedzi na siedelku, nogi trzyma na podnóżkach, ręce na kierownicy, tułów prostopadle. Kbk jak „przez plecy broń“.

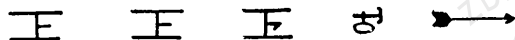
W czasie jazdy — jak na motocyklu bez przyczepki. Żołnierz w przyczepce siedzi oparty plecami, kolana razem, dłonie na udach. O ile ma karabin, zawiesza go na szyji z prawej strony, przytrzymując go lewą ręką za szyjkę, prawa ręka oparta dłonią na udzie. Jeśli karabin jest umieszczony w odpowiednim uchwycie, przyjmuje postawę jak bez broni.

ROZDZIAŁ II

PLUTON — SZYKI ZWARTE

5. Czołgi.

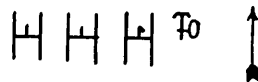
„Pluton — w kolumnie zbiórka“.

Czołgi stają jeden za drugim, w odległości równej własnej długości czołga. Dowódca może nakazać inne odległości. W razie potrzeby zwarcia kolumny,

odległości pomiędzy czołgami można zmniejszyć, jednak nie mniej jak do 2 metrów.

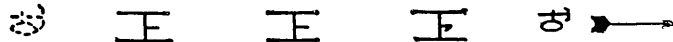
„Pluton — w rozwiniętym zbiórka“.

Czołgi stają obok siebie. Odstępy między czołgami równe są szerokości czołgów. Dowódca może nakazać inne odstępy.

„Pluton — kolumna marszowa“.

Jak „Pluton — w kolumnie zbiórka“ z tym, że odległości są zwiększone. Odległości między czołgami reguluje dowódca tak, by zapewnić wygodę i bezpieczeństwo ruchu oraz utrzymać łączność wzrokową między czołgami.

Na ogół odległości zwiększa się: przy zwiększaniu szybkości na drogach otwartych, przy dobrej widoczności, dobrym stanie jezdni oraz przy zagrożeniu bombardowania.

Zmniejsza się: przy zmniejszaniu szybkości, w nocy, we mgle, podczas opadów i przy przekraczaniu miejscowości.

Uwagi dotyczące marszu:

Można przyjąć, że przy dobrych warunkach, odległość pomiędzy czołgami w metrach powinna odpowiadać szybkości km/godz. posuwającego się oddziału (np. przy szybkości 30 km/godz. — odległość powinna wynosić 30 m.).

„Pluton — marsz“.

Na rozkaz „Pluton marsz“:

- o ile czołgi były ustawione w kolumnie marszowej wszystkie ruszają równocześnie,
- o ile wozy były w innym szyku, ruszają kolejno od czoła względnie prawego skrzydła, o ile nie było innych rozkazów, przyjmując nakazane odległości.

„Pluton — stój“.

W. E. SZKODA.

a) Na rozkaz — „Pluton — stój“ w marszu podróznym, gdy nie ma zagrożenia z powietrza i naziemnego, czołowy wóz zatrzymuje się, inne dołączają do niego, przyjmując normalne odległości marszowe — o ile nie było innych rozkazów.

b) W marszu bojowym — zatrzymują się tam, gdzie zastał ich rozkaz, stosując we dnie o.p.l. bierną.

Dowódca plutonu chcąc w marszu odłączyć się od plutonu wskazuje dowódcy następnego czołga kierunek marszu, a następnie odjeżdża.

- c) Nawrócenie kolumny może się odbyć w następujący sposób:
- w ślad za pierwszym czołgiem na pięli,
 - kolejno czołgami (np. na skrzyżowaniu),
 - równocześnie wszystkimi czołgami, o ile szerokość drogi na to pozwala.

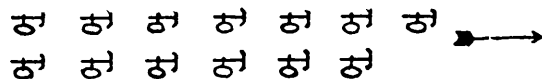
6. Samochody (panc., osob., cięż. i ciągniki).

Szyki zwarte jak dla czołgów.

7. Motocykle.

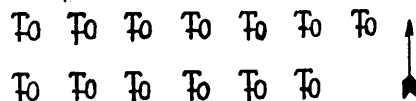
Szyki zwarte plutonu motocykli (z przyczepkami i bez przyczepki) — jak dla czołgów z tym, że ponadto mogą być stosowane szyki zdwojone.

„Szyk zdwojony. Pluton — w kolumnie zbiórka“.

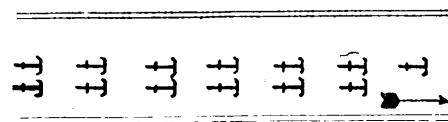
Pluton motocykli staje na zbiórce w kolumnie dwójkami. Odstępy i odległości równe są szerokości i długości motocykla.

„Szyk zdwojony. Pluton — w rozwiniętym zbiórce“.

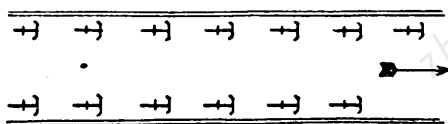

Pluton motocykli staje na zbiórce w rozwiniętym w dwuszeregu. Odległość między szeregami równa się długości motocykla. Odstępy pomiędzy motocyklami — 2 metry.

Pluton motocykli bez przyczepki „w kolumnie marszowej“ może stosować, w dogodnych warunkach drogowych, szyk zdwojony jedno lub dwuboczny:

jdnoboczny

dwuboczny

Zbiórki załóg plutonu.

Zbiórke załóg wykonuje się na rozkaz.

„Załogi — zbiórka“.

Jeżeli dowódca nie podał innego miejsca zbiórki, wówczas załogi ustawiają się:

- Gdy wozy stoją w kolumnie — z boku, z lewej strony wozów na wysokości przedniego koła w odstępie jednego kroku.
- Wozy stoją w rozwiniętym — w dwuszeregu w odległości 3 kroków przed linią wozów. Prawoskrzydłowa dwójka na wysokości prawej gąsienicy (koła) prawoskrzydłowego czołga (wozu) plutonu. Dowódca prowadzi załogi wozów w najkrótszą drogą na miejsce zbiórki, ustawiając je w kolejności wozów.

Uwaga: Zbiórki żołnierzy przewożonych odbywają się na rozkaz dowódcy oddziałów przewożonych w miejscu i szyku przez niego nakazanym.

Miejsce wozu dowódcy i wozów zaopatrzenia (w samodzielnych plutonie).

Wóz dowódcy plutonu w szyku rozwiniętym staje na prawym skrzydle — na linii wozów plutonu; „w kolumnie“ — na czele plutonu.

Wozy zaopatrzenia „w rozwiniętym“ na lewym skrzydle na linii plutonu; „w kolumnie“ — z tyłu za wozami bojowymi.

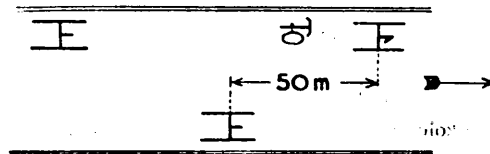
SZYKI LUŻNE

(pluton — 3 czołgi albo więcej)

8. Czołgi.

„Pluton — szyk czołowy“.

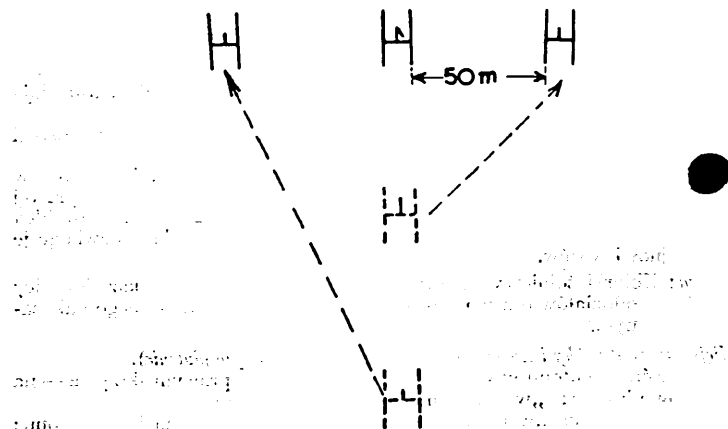
Wozy poruszają się jeden za drugim na szachownicy jak na poniższym rysunku.

Dowódca może nakazać inne odległości. Motocykl może zająć inne miejsce na rozkaz dowódcy plutonu. Przy większej ilości czołgów w plutonie, następne czołgi poruszają się również w szachownicy.

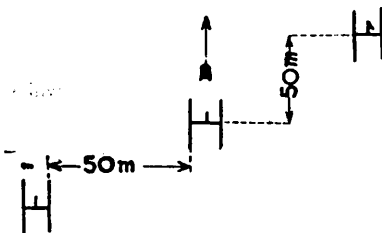
„Pluton — linia czołgów“.

Czołgi poruszają się obok siebie w odstępach 50 m o ile nie było innych rozkazów.

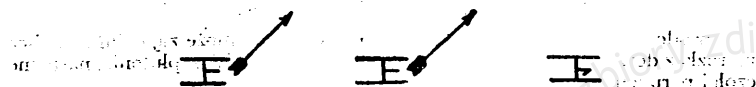

Czołg dowódcy plutonu, w plutonie o większej ilości czołgów, wysuwa się naprzód na 50 m, aby widzieli go dowódcy pozostałych czołgów.

„Pluton — schody w lewo (w prawo)“.

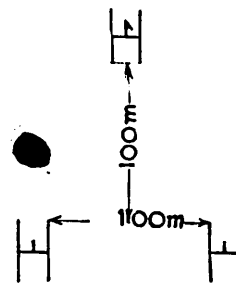
Przejście z kolumny marszowej w „schody w lewo“.

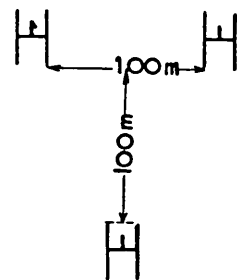
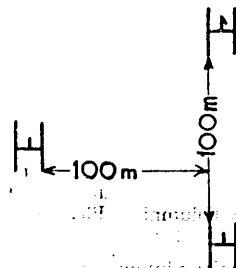
Dowódca plutonu zwalnia szybkość, aż reszta czołgów nie dojdzie na swoje miejsca.

Podobnie pluton przyjmuje szyk — „schody w prawo“.

„Pluton — trójkąt w przód (w tył)“.

„Pluton — trójkąt w lewo (w prawo)“.

Uwaga:

- Kierunkowym czołgiem w plutonie jest zawsze czołg dowódcy plutonu. W razie uszkodzenia czołga dowódcy plutonu jego miejsce zajmuje czołg zastępcy.
- Odległości i odstępy między czołgami, w szykach luźnych plutonu, mogą być zmniejszone lub zwiększone zależnie od warunków bojowych, terenu oraz typu sprzętu (uzbrojenie, opancerzenie i szybkość). Należy unikać regularnych odstępów i odległości.
Zasady regulujące stosowanie odstępów i odległości:
 - nie wychodzić z pola obserwacji dowódcy plutonu.
 - nie oddalać się poza zasięg wsparcia ogniowego co najmniej jednego czołga.
 - niegdy nie stłaczać się.
- Dla przejścia plutonu z jednego szyku na drugi dowódca plutonu zwalnia szybkość tak długo — aż reszta czołgów dojdzie na swoje miejsce.

9. Samochody pancerne.

Zasadniczym szykiem luźnym dla plutonu samochodów pancernych jest „szyk czołowy” — jak dla plutonu czołgów.

Stosowanie innych szyków luźnych zależy od stopnia zdolności poruszania się w terenie danego typu samochodu i od terenu (pustynia, step).

10. Motocykl, ciągnik i samochody przewozowe.

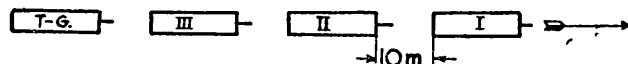
Plutony motocyklowe, ciągników i samochodów przewozowych nie mają zasadniczo szyków luźnych poza zwiększeniem odległości w kolumnie marszowej. Zależnie od technicznych właściwości sprzętu, plutony mogą posuwać się rozczłonkowane w terenie.

ROZDZIAŁ III

KOMPANIA — SZYKI ZWARTE

11. Czołgi.

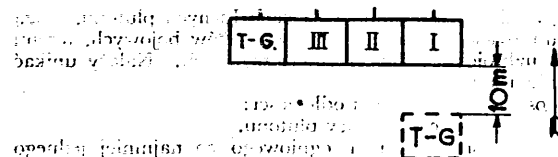
„Kompania — w kolumnie zbiórka”.

Plutony stają jeden za drugim w kolejności numerów jak „pluton w kolumnie zbiórka”. Drużyna napraw oraz wozy zaopatrzenia jako pluton ostatni. Dowódca może zarządzić inną kolejność plutonów w kolumnie. Plutony stają na odległościach 10 metrów.

Uwaga: Kompania „w kolumnie zbiórka” może mieć plutony „w rozwiniętym”, na komendę „kompania w kolumnie, plutony w rozwiniętym zbiórka”. Odległość między plutonami 10 metrów.

„Kompania — w rozwiniętym zbiórka”.

Plutony stają obok siebie w kolejności numerów — jak „pluton w rozwiniętym zbiórka” bez specjalnych odstępów. Dowódca może zarządzić ustawienie drużyny napraw i wozów zaopatrzenia z tyłu w odległości 10 metrów.

Uwaga: Kompania „w rozwiniętym zbiórka” może mieć plutony „w kolumnie”, na komendę „kompania w rozwiniętym, plutony w kolumnie zbiórka”. Odstępy między plutonami 5 m. Drużyna napraw i wozy zaopatrzenia zasadniczo na lewym skrzydle.

„Kompania — kolumna marszowa”.

Plutony posuwają się na odległościach 100 m. Dowódca może nakazać inne odległości. Czołgi jak w plutonie. (Patrz strona 9 oraz „uwagi dotyczące marszu.”) W nocy kompania posuwa się bez odległości między plutonami.

12. Samochody (panc., osob., cięż. i ciągniki).

Szyki zwarte dla szwadronu samochodów pancernych, ciągników i samochodów przewozowych — jak dla czołgów.

13. Motocykle.

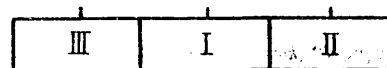
Szyki zwarte kompanii motocykli z przyczepkami i bez przyczep — jak dla czołgów.

Zbiórki kompanii motocykli (z przyczepkami i bez przyczep), ponadto mogą być w szykach zdwojonych (jak dla plutonu, patrz pkt. 7).

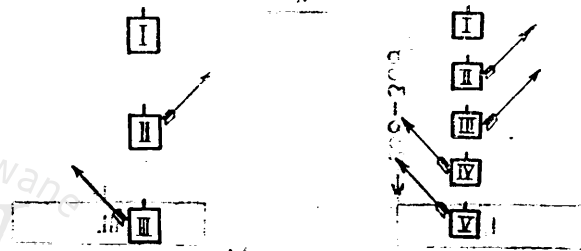
SZYKI LUŻNE

14. Czołgi.

„Kompania — linia plutonów”.

Przejście z kolumny plutonów w linię plutonów.

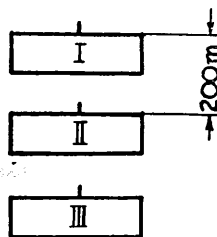

Kompania 3 plutonowa. — — — — — Kompania 5 plutonowa.

Plutony grupują się obok siebie bez specjalnych odstępów. Miejsce drużyny napraw i wozów zaopatrzenia reguluje dowódca rozkazem szczególnym.

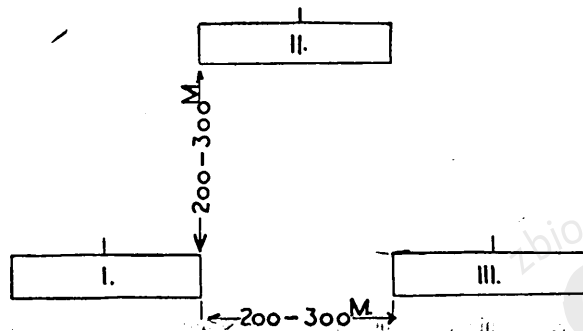
Plutony przyjmują szyk „linia czołgów“. Dowódca kompanii może zarządzić inne szyki w plutonach. Dowódca kompanii wysuwa się naprzód tak, aby widzieli go dowódcy plutonów.

„Kompania — kolumna plutonów“.

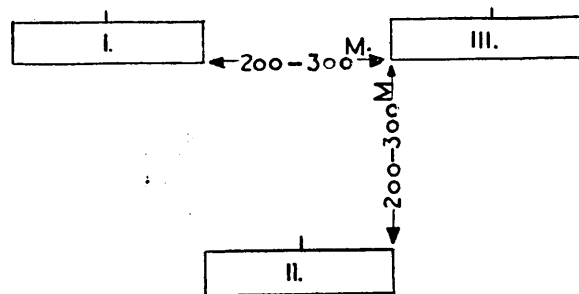

Plutony grupują się jeden za drugim. Odległości między plutonami 200 m. Dowódca może nakazać inne odległości. Plutony w szyku „linia czołgów“. Dowódca kompanii może nakazać inne szyki dla plutonów (np. „kolumna marszowa“). Dowódca kompanii posuwa się przy jednym z plutonów, zależnie od zadania.

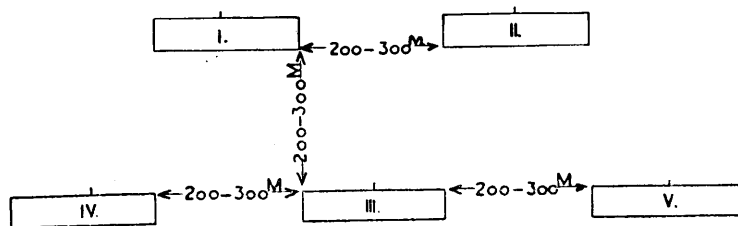
„Kompania — jeden w przód“ (kompania 3 plutonowa).

„Kompania — dwa w przód“.

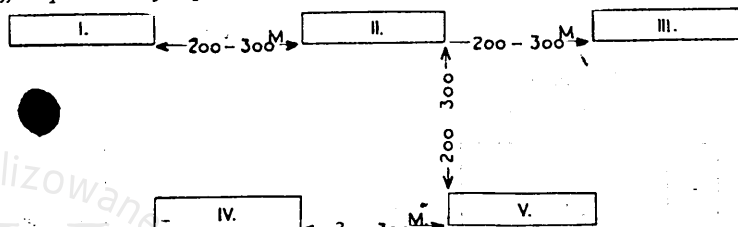

Kompania 3 plutonowa.

Kompania 5 plutonowa.

„Kompania — trzy w przód“ (kompania 5 plutonowa).

Uwaga: Plutony w szyku „linia czołgów“. Dowódca kompanii może zarządzić inne szyki.

15. Samochody pancerne.

Szwadrony samochodów pancernych o zwiększonych zdolnościach poruszania się w terenie mogą, w niektórych wypadkach, stosować szyki luźne — jak dla kompanii czołgów.

16. Motocykle, ciągniki i samochody przewożowe.

Kompanie motocyklowe, ciągników i samochodów przewożowych nie mają zasadniczo szyków luźnych poza zwiększeniem odległości w kolumnie marszowej. Zależnie od właściwości technicznych sprzętu oraz od terenu mogą posuwać się rozczłonkowane w terenie.

II

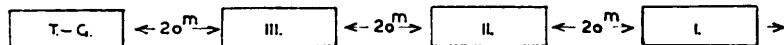
ROZDZIAŁ IV

BATALION — SZYKI ZWARTE

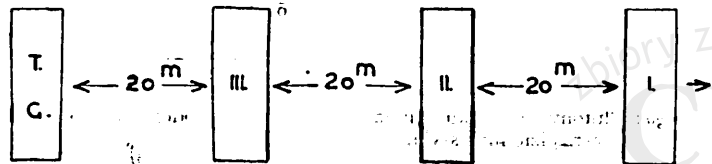
17. Czołgi.

„Batalion — w kolumnie zbiórka“.

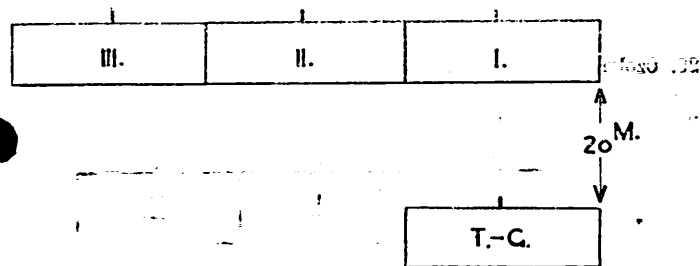
Kompanie stoją jedna za drugą w kolejności numerów — jak „kompania w kolumnie zbiórka“. Drużyny napraw i wozy gospodarcze jako ostatnia kompania. Kompanie stoją na odległościach 20 m. Dowódca może zarządzić inną kolejność kompanii.

Uwaga: Batalion „w kolumnie zbiórka“ może mieć kompanie i plutony ustawione w innych szykach. Np. na komendę „batalion w kolumnie, kompanie w rozwiniętym zbiórka“ — batalion ustawia się jak niżej.

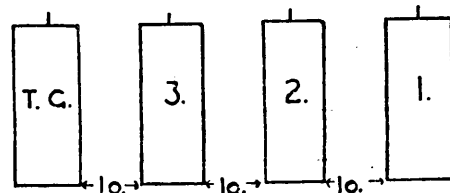

„Batalion — w rozwiniętym zbiórka“.

Kompanie stoją obok siebie w kolejności numerów jak „Kompania w rozwiniętym zbiórka“ bez odstępów. Drużyny napraw i wozy gospodarcze — z tyłu na odległości 20 m.

Uwaga: Batalion „w rozwiniętym zbiórka“ może mieć kompanie i plutony ustawione w innych szykach. Np. na komendę „Batalion w rozwiniętym, kompanie w kolumnie zbiórka“ — batalion ustawia się jak niżej:

„Batalion — kolumna marszowa“.

Kompanie posuwają się na odległościach 300 m w szyku „Kompania kolumna marszowa“. Dowódca może nakazać inne odległości między kompaniami i plutonami.

18. Samochody pancerne.

Szyki zwarte dla dyonu samochodów pancernych jak dla batalionu czołgów.

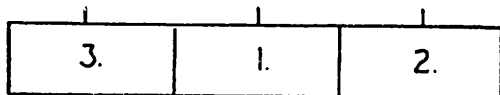
19. Motocykle.

Szyki zwarte dla baonu motocykli — jak dla batalionu czołgów z tym, że wewnątrz kompanii mogą być stosowane szyki zdwojone — jak dla kompanii motocykli.

SZYKI LUŻNE

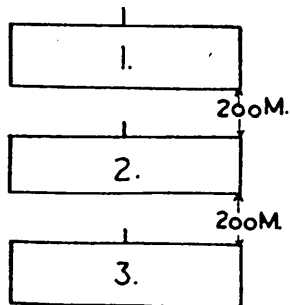
20. Czołgi.

„Batalion — linia kompanii“.

Kompanie stają obok siebie bez specjalnych odstępów. Miejsce drużyny napraw i wozów gospodarczych dowódca reguluje rozkazem szczególnym. Kompanie przyjmują szyk „linie plutonów“. Dowódca batalionu może zarządzić inne szyki w kompaniach (w jednej kompanii), np. „Batalion linia kompanii“, 1-a kompania kolumna plutonów“. Miejsce dowódcy baonu przy jednej z kompanii.

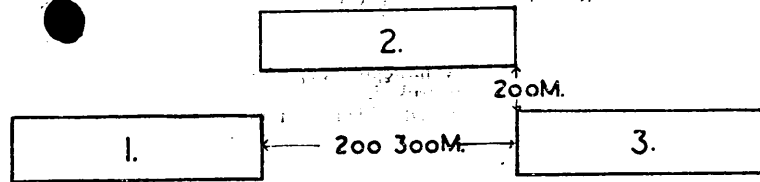
„Batalion — kolumna kompanii“.

Kompanie grupują się jedna za drugą. Miejsce drużyny napraw i wozów gospodarczych reguluje dowódca rozkazem szczególnym. Odległości między kompaniami 200 m. Dowódca może nakazać inne odległości. Kompanie przyjmują szyk „linia plutonów“. Dowódca może zarządzić inne szyki w kompaniach lub w jednej kompanii. Np. „Batalion kolumna kompanii, trzecia kompania kolumna marszowa“.

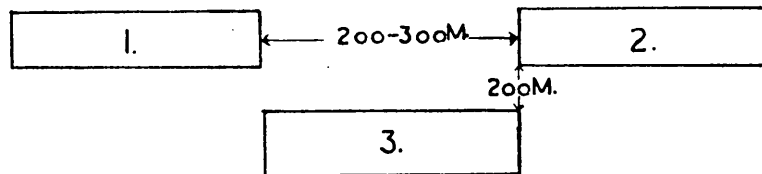
„Batalion — jeden w przód“.

D-TWO BAONU

„Batalion — dwa w przód“.

D-TWO BAONU

Uwaga: Szyki kompanii i plutonów zależne od rozkazu dowódcy batalionu. Odległości i odstępy w czasie walki zostaną nakazane przez dowódcę batalionu zależnie od zadania, oporu nieprzyjaciela, przestrzeni itp.

21. Samochody pancerne.

Dyon samochodów pancernych o zwiększonych zdolnościach poruszania się w terenie, może w niektórych okolicznościach stosować szyki — jak dla batalionu czołgów.

22. Motocykle, ciągniki i samochody przewozowe.

Jak pkt. 16.

23. Szyki zwarte i luźne pułku.

Szyki pułku analogiczne do szyków batalionu.

ROZDZIAŁ V

PODAWANIE KOMEND, ROZKAZÓW, ZNAKÓW I SYGNAŁÓW

24. Sposoby.

Komendy i rozkazy podaje się w następujący sposób:

- a) *Radiem* — według specjalnej instrukcji.
- b) *Głosem* — jeśli dowódca stoi przed oddziałem i ma pewność, że komenda będzie usłyszana przez tych, którzy mają ją wykonać.
- c) *Głosem i jednocześnie znakiem ręką* — w warunkach jak pod „b” oraz, gdy zachodzi obawa, że część oddziału może nie usłyszeć.
- d) *Znakiem ręką* — jak pod „c” i o ile głosu nie słyszać, ale znak ręką może być przez wszystkich wykonawców jednocześnie widziany.

Uwaga: Komendy głosem i znaki ręką można w wypadkach jak pod b, c, d, — niekiedy z korzyścią zastąpić sygnałem gwizdkiem — np. kiedy głos może być nie usłyszany, a znak ręką nie od razu zauważony; dla szybkiego zwrócenia uwagi przed podaniem komendy głosem lub znakiem ręką, kiedy załogi nie stoją jeszcze przy sprzecie.

- e) *Chorągiewką* — na sprzecie bojowym, kiedy dowódca i załogi znajdują się jeszcze w czołgach, albo kiedy oddział jest w sztykach luźnych.
- f) *Światłem* — we dnie w czołgach, gdzie tego rodzaju specjalna sygnalizacja jest przewidziana zamiast sygnalizacji chorągiewkami.

W nocy — w czołgach jak wyżej, poza tym latarką wszędzie, ograniczając się do niezbędnych znaków ze względu na o. p. l., dywersję itp.

Uwaga: — Znak „Uwaga” podaje się przed każdym nowym znakiem. Właściwy znak podaje się po upewnieniu się że odbiorca znaku widzi lub słyszy nadawcę.

— Nadawanie sygnałów latarką, zwłaszcza od tyłu do przodu, należy stosować bardzo ogłędnie.

— Długość błysków świetlnych: długi błysk — liczyć należy „raz, dwa, trzy”, krótki błysk — liczyć „raz”.

Odstępy między błyskami — liczyć „raz”.

Odstępy między sygnałami — liczyć do pięciu.

— Znaki ręką (dźwiękiem, światłem latarki) — podane na załącznej tablicy — ujmują znaki potrzebne w czasie musztry, w marszu i w walce oddziałów pancernych.

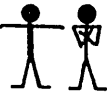
Oddziały zmotoryzowane, zależnie od przeznaczenia i wyposażenia, zastosują tylko te znaki, które są im potrzebne.

I. ZNAKI RĘKĄ (DŹWIĘKIEM, ŚWIATŁEM LATARKI)

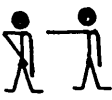
L. p.	Znaczenie znaków	Znak ręką		Dźwiękiem (gwizdek)	Światłem latarki *)
		sposób podawania	Rys.		
1	„Uwaga“. „Baczność“. „Gotów“. „Zrozumiano“.	Ręką (dłonią zwróconą do odbiorcy) podniesiona pionowo do góry.		Jeden długi gwizd. (—)	Jeden długi błysk. (—)
2	„Omyłka“. „Nie rozumiem“. „Nie ma przejścia“.	Ruchy przeczące prawą (lewą) ręką jak przy ścieraniu tablicy.		Po dwa krótkie gwizdki z przerwami. / . . / . . /	Po dwa krótkie błyski nadawane z przerwami. / . . / . . /
3	„Przy wozach zbiórka“.	Prawe przedramię zgięte poziomo nad głową.		Jeden długi, jeden krótki gwizd. (— .)	Jeden długi, jeden krótki błysk. (— .)
4	„Dcy wozów (a gdy podaje ten znak dca kompanii znaczy dcy plutonów) zbiórka“.	Prawe ramię w bok, przedramię pionowo, dłoń jak do salutowania.		Jeden długi, dwa krótkie gwizdki. (— . .)	Jeden długi, dwa krótkie błyski. (— . .)

*) Nie dotyczy to sygnalizacji świetlnej stałej zmontowanej na czołgu.

I. ZNAKI RĘKĄ (DŹWIĘKIEM, ŚWIATŁEM LATARKI)

L. p.	Znaczenie znaków	Znak ręką		Dźwiękiem (gwizdek)	Światłem latarki
		sposób podawania	Rys.		
5	„Zbiórka“ (wszyscy do mnie).	Wyprostowanie ramion poziomo w bok i skrzyżowanie ich na piersiach frontem do odbiorcy znaku. (Ruchy zagarniające).		Dwa długie i dwa krótkie gwizdki. (— — — . .)	Dwa długie i dwa krótkie błyski. (— — — . .)
6	„Goniec do mnie“.	Ręka podniesiona pionowo do góry z mapnikiem lub kartą papieru w dłoni.			
7	„Silniki w ruch“.	Kręcenie ręką przed sobą naśladujące kręcenie korbą rozruchową.			Jak sygnał ręką (światłem latarki).
8	„Silniki zgaś“.	Obie dłonie przykrywają uszy.			Ruch zapalanej latarki z boku na bok poziomo.
9	„Światło zgaś“.	Obie dłonie przykrywają oczy.			Powolne opuszczenie latarki z boku na dół i zgaszenie jej.

I. ZNAKI RĘKĄ (DŹWIĘKIEM, ŚWIATŁEM LATARKI)

L. p.	Znaczenie znaków	Znak ręką		Dźwiękiem (gwizdek)	Światłem latarki
		sposób podawania	Rys.		
10	„Do wozów“ („Na wozy“).*)	Podniesienie prawej ręki pionowo do góry i szybkie opuszczenie jej do lewego biodra.			Jak sygnał ręką z zapaloną latarką w ręku.
11	„Z wozów“.	Z położenia — prawa ręką na lewym biodrze — wyrzucenie jej do poziomu w prawo w bok.			Jak sygnał ręką z zapaloną latarką w ręku.
12	Wskazanie kierunku.	Znak „Uwaga“ następnie zwrot w danym kierunku i wskazać kierunek ten ręką.			Nadać „Uwaga“, następnie skierować światło w danym kierunku.
13	„Marsz“.	Szybkie opuszczenie ręki podniesionej pionowo w górę do położenia: ręką zgiętą w łokciu, pięść zamknięta na wysokości barku.			Jak znak ręką z zapaloną latarką — kilkakrotnie powtórzony.

*) W oddziałach przewożonych.

I. ZNAKI RĘKĄ (DŹWIĘKIEM, ŚWIATŁEM LATARKI)

L. p.	Znaczenie znaków	Znak ręką		Dźwiękiem (gwizdek)	Światłem latarki
		sposób podawania	Rys.		
14	„Zwiększyć szybkość“ „Prędej“.	Kilkakrotne powtórzenie znaku „Silniki w ruch“.			Jak znak „silniki w ruch“ z zapaloną latarką.
15	„Zwiększyć odległość“.	Wyprostowywanie i kurczenie prawej (lewej) ręki w bok i z powrotem, pięść zaciśnięta.			
16	„Zmniejszyć odległość“.	Podnoszenie prawej (lewej) ręki bokiem tak, jak do salutowania. Dłoń wyprostowana.			
17	„W kolumnie zbiórka“ („Wozy naprzód“).*)	Złożenie obu rąk w formie daszka nad głową.			
18	„W rozwiniętym zbiórka“.	Ramiona wyprostowane poziomo w bok, a przedramiona pionowo do góry.			

* Zawołanie wozów pozostawionych.

I. ZNAKI RĘKĄ (DŹWIĘKIEM, ŚWIATŁEM LATARKI)

L. p.	Znaczenie znaków	Znak ręką		Dźwiękiem (gwizdek)	Światłem latarki
		sposób podawania	Rys.		
19	Dla motocykli. „Szyk zdwojony“.	Podany na postoju przed znakiem „zbiórka“. Wystawić dwa palce pionowo do góry.			
20	„Zwolnić tempo“. „Zwalniam“.	Wyciągnąć w bok prawą (lewą) rękę dłonią zwróconą w dół poruszając ręką luźną w przegubie powoli w górę i na dół.			Jak znak ręką z zapaloną latarką w rękę.
21	„Mijaj“ (można wyprzedzać).	Wyciągnąć w bok prawą rękę poniżej poziomu ramienia poruszając nią od tyłu do przodu.			
22	„Stój“.	Prawą ręką podniesioną pionowo do góry i powoli opuszczoną bokiem (tukiem) w dół.			Ten sam znak co ręką z zapaloną latarką.
23	„Cofaj“.	Po zatrzymaniu stojąc twarzą do odbiorcy znaku odpychające ruchy obu dłoni.			

I. ZNAKI RĘKĄ (DŹWIĘKIEM, ŚWIATŁEM LATARKI)

L. p.	Znaczenie znaków	Znak ręką		Dźwiękiem (gwizdek)	Światłem latarki
		sposób podawania	Rys.		
24	„Nawracaj pojedynczymi po-wozami“.	Zataczanie kół dłonią nad głową.			
25	„Nieprzyjaciół“.	Hełm (nakrycie głowy) podniesiony do góry na ręce lub karabinie.			
26	„Do walki pieszej“.	Podać znak „Nieprzyjaciół“ następnie „Zbiórka“.			
27	„Alarm lotniczy“.	Oba ramiona wzniesione ponad głowę — poruszanie dłońmi.		Szereg krótkich gwizdów albo dźwięków klaksonem. (.)	
28	„Odwołanie alarmu lotniczego“.	Głosem „alarm odwołany“ i ruchy przeczące ręką prawa, jak przy ścieraniu tablicy.		Jeden długi, jeden krótki dźwięk klaksonowy, powtarzany kilkakrotnie. (— . — . — .)	

I. ZNAKI RĘKĄ (DŹWIĘKIEM, ŚWIATŁEM LATARKI)

L. p.	Znaczenie znaków	Znak ręką		Dźwiękiem (gwizdek)	Światłem latarki
		sposób podawania	Rys.		
29	„Alarm gazowy“ (ogólny).*)	Żółta, okrągła tarcza wystawiana na przeciąg 30 sekund.		Jeden długi ciągły sygnał klaksonem. (5 sekund). (—)	
30	„Odwołanie alarmu gazowego“.	Zdjęcie masek i poruszanie żółtą tarczą.		Jak dla odwołania alarmu lotniczego.	Poruszanie żółtym światłem.
31	„Alarm gazowy“ (lokalny).	Okrzyk „gaz“ i nałożenie maski.		Terkotki drewniane przez 30 sek. albo jeden długi ciągły sygnał klaksonowy (5 sek.). (—)	
32	„Napad gazowy przez opryskiwanie z samolotu“.	Wskazywanie na plamy na wykrywaczach.		Jeden długi przerywany znak klaksonem lub gwizdkiem.	

Uwagi: *) a. Nadaje się tylko wówczas, gdy nie może nastąpić pomieszanie z cywilnym sygnałem opl., jeżeli alarm lokalny (terkotki) może nie zostać usłyszany przez oddziały zagrożone.

b. Użycie żółtych okrągłych tarcz i żółtych światel uzależnione jest od posiadania tych środków przez oddziały.

II. ZNAKI RĘKĄ DLA POROZUMIEWANIA SIĘ ZAŁÓG (OBSŁUG) WEWNĄTRZ WOZÓW

O ile na wozach nie ma instalacji radiowej względnie innej mechanicznej dla porozumiewania się załóg, można posługiwać się następującymi znakami:

L. p.	Znaczenie znaku	Sposób podawania
1	„Silnik w ruch“.	(Głosem.) <i>zakrzęć ręko</i>
2	„Silnik zgaś“.	Zakryć uszy kierowcy dłońmi.
3	„Naprzód“ (szybciej jechać).	Lekkie pchnięcie kierowcy ręką w plecy.
4	„Stój“.	Położenie kierowcy dłoni na głowie.
5	„Wolniej jechać“.	Lekkie pociągnięcie kierowcy za kołnierz do tyłu.
6	„W prawo“.	Pociągnięcie kierowcy za prawy bark aż do przyjęcia pożądanego kierunku.
7	„W lewo“.	Pociągnięcie kierowcy za lewy bark aż do przyjęcia pożądanego kierunku.
8	„Nawracaj“.	Pociągnięcie za odpowiedni bark aż do pełnego skrętu wozu do tyłu.
9	„Cofaj“.	Po zatrzymaniu wozu (znak — „Stój“) pociągnięcie kierowcy za kołnierz do tyłu.
10	„Światło zgaś“.	Położenie dłoni na jednym oku kierowcy

CENTRALNA BIBLIOTEKA WOJSKOWA
WARSZAWA

Arch. 308984 1944r.

zbiory zdigitalizowane

CBW

www.cbw.pl